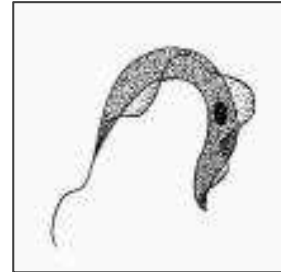

říše: PROTOZOA

- parafyletická skupina prvoků (eukaryotických jednobuněčných organismů)
- v buňkách: jádro, mitochondrie, peroxizómy, ribozómy eukaryotického typu, Golgiho aparát
- povrch - fibrily, destičky, schránky
- pohyb - flagella, cilie, cirri, undulující membrány, membranelly, pseudopodia
- rozmnožování – nepohlavní – binární dělení, mitóza, schizogonie a sporogonie
  - pohlavní – konjugace, gamogonie

kmen: Euglenozoa

třída: Kinetoplastida - bičivky

řád: Trypanosomatida - trypanosomy:

amastigotní, promastigotní, epimastigotní a
trypomastigotní

Trypanosoma brucei gambiense - trypanosoma spavičná
spavá nemoc - mírná forma (rezervoár prase); 1.
lymfatický systém, 2. krev. Africká trypanosomiasa -
přenos inokulací, vektor moucha r. *Glossina palpalis*
(Glossinidae)

Trypanosoma brucei rhodesiense - trypanosoma
rhodézská spavá nemoc - těžká forma, vektor *G.*
morsitans, (rezervoár antilopa)

Trypanosoma brucei brucei - trypanosoma dobytčí
onemocnění Nagana hovězího dobytka

Glossina morsitans

Trypanosoma equiperdum - trypanosoma koňská

spavá nemoc koní

mimovektorový přenos pohlavním stykem

Trypanosoma cruzi - trypanosoma americká

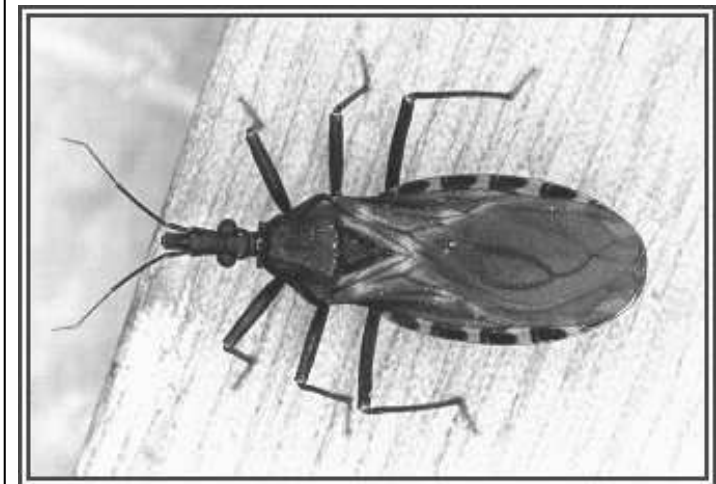
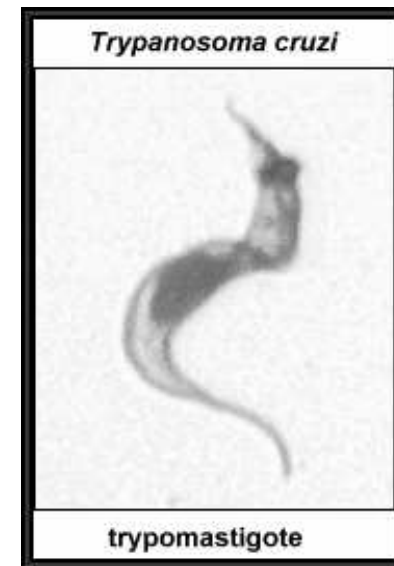
Chagasova nemoc,

přenos krevsající plošticí rodu *Triatoma* (čel. Reduviidae), kontaminací z výkalů při sání

rezervoár - drobní savci

Leishmania tropica – ničivka kožní, suché kožní vředy, rezervoár pes

Leishmania donovani – ničivka útrobní, nákazy vnitřních orgánů – „kala azar“ – černá nemoc

kmen: Amoebozoa - měňavkovci

ekto- (hyalinní) a endoplasma (zrnitá)

panožky (pseudopodie) - pohyb, potrava

třída: Lobosea - lalokonozí

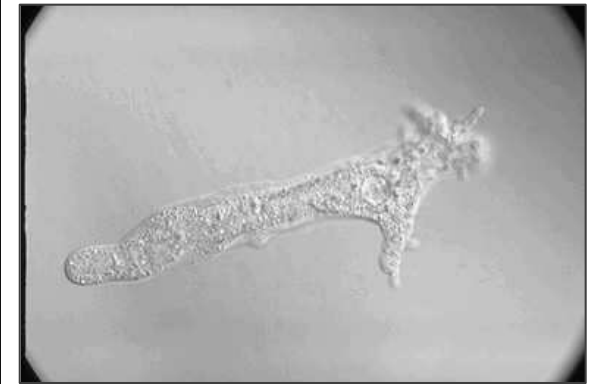
podtřída: Gymnamoebia - měňavky bez schránek

volně žijící i parazitické druhy (úplavice), sladkovodní, v detritu mezi vodními rostlinami, mořské, půdní

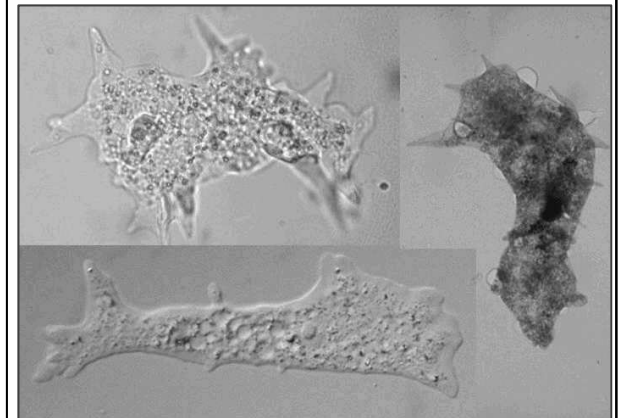
Amoeba proteus měňavka velká - prstovité pseudopodie 1 mm

Entamoeba histolytica měňavka úplavičná - tropy, střevní parazit – forma minuta a magna

Mayorella leydii ostré pseudopodie

Amoeba proteus

Mayorella leydii

podtřída: Testaceolobosia - krytenky

vytvářejí schránky z organického materiálu; se zrnky písku nebo rozsivek

pseudostom

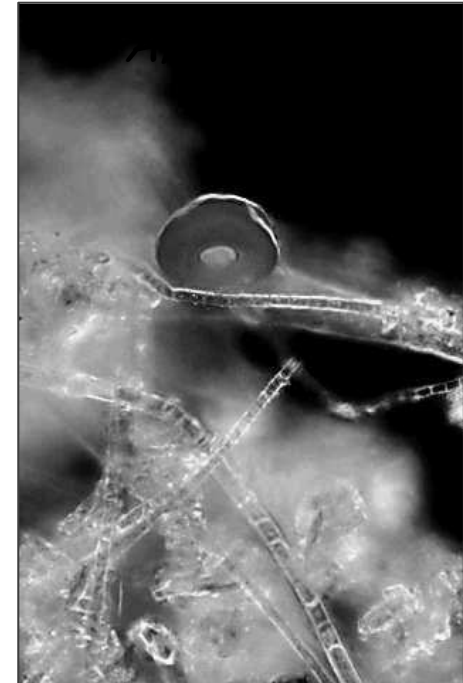
mech, rašelina, sediment

Arcella - štítovka pseudochitinózní schránka

Diffflugia - rozlitka schránka z nerostných úlomků (xenosomata)

Nebela - zdobenka schránka z vápenitých destiček (idiosomata)

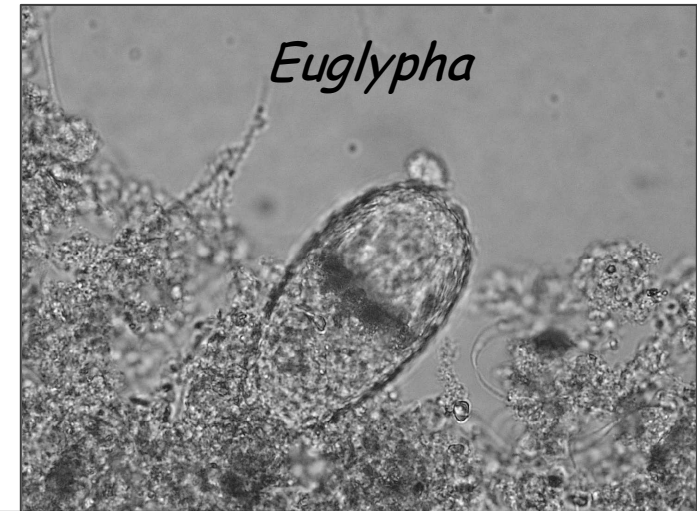
Centropyxis - ježenka schránka pseudochitinózní s xenosomaty

třída: Filosea - nitkonozí

schránkaté i bez schránek, panožky nitkovité

Euglypha - křeménka křemičitá idiosomata

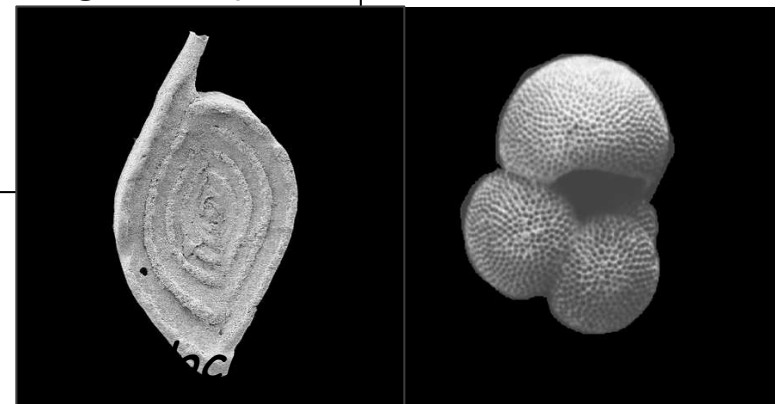
kmen: Granuloreticulosa síťonozí

třída: Foraminifera - dírkonošci

mořské, horninotvorné (kambrium), síťovité panožky, schránky vápenité, z mukopolysacharidů nebo s detritem, 4000 recentních, 30000 fosilních, střídání pohl. a nepohl. generací (metagenese)

Nummulites - penízek 30 cm, fosilní

Globigerina, *Spiroloculina*, *Polystomella*, *Textularia*

kmen: Actinopoda

panožky typu axopodia

třída: Radiolaria - mřížovci

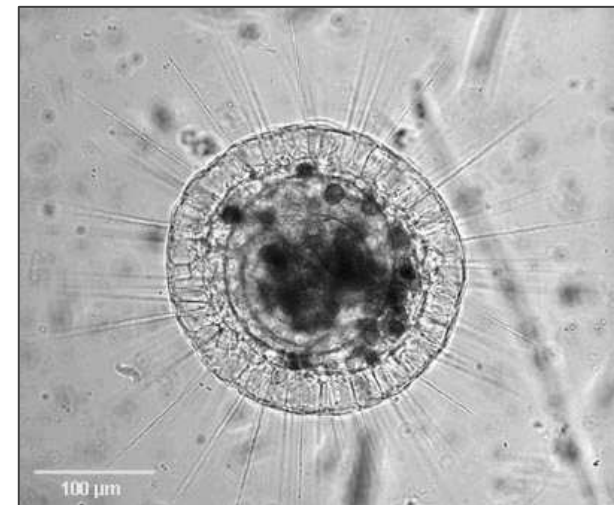
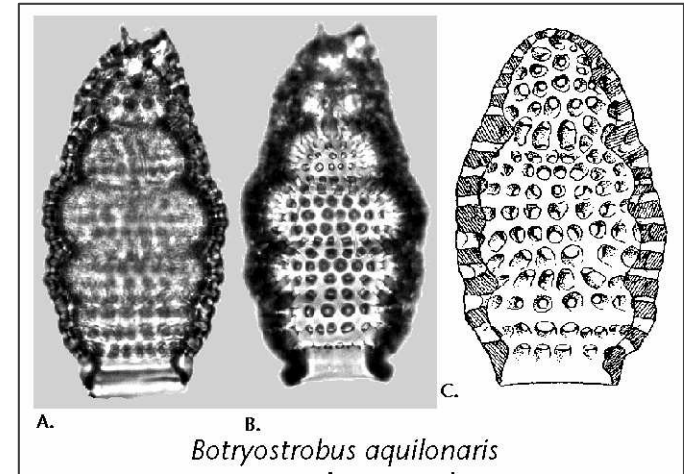
křemičitá schránka je tvořena několika kapsulami, ve vnitřní kapsule z org. látek je endoplasma, mezi kapsulami vakuolizovaná ektoplasma, 1 - více jader

Acanthometra, *Actinomma*, *Lithocampe*

třída: Heliozoa - slunivky

mořští, sladkovodní, planktonní, přisedlí, vakuolizovaná ektoplasma, endoplasma s jedním nebo mnoha jádry, paprscitá axopodia

Actinosphaerium eichhorni - slunivka obecná

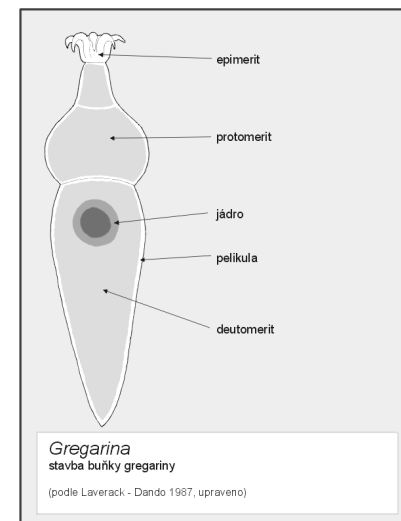
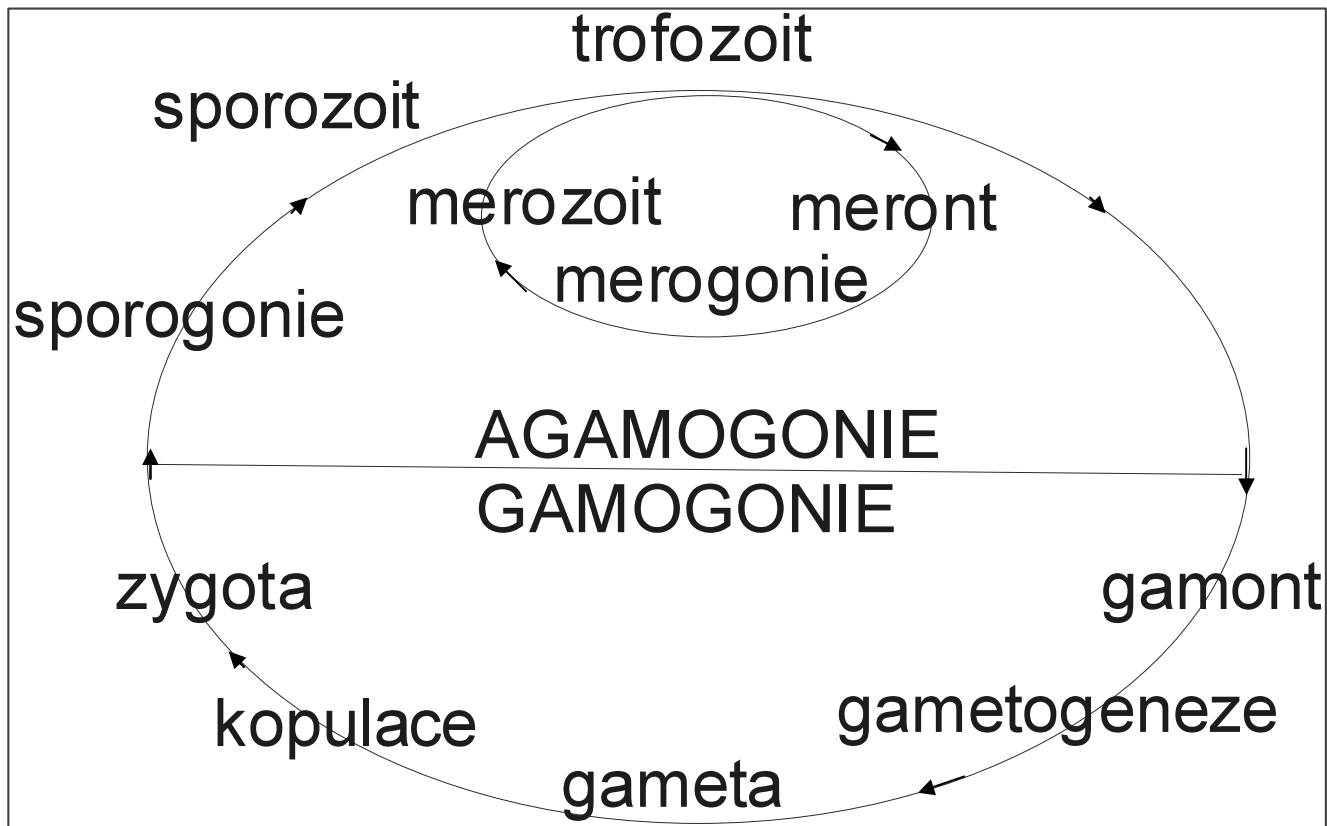

Actinosphaerium eichhorni

kmen: Apicomplexa - výtrusovci

parazitičtí, apikální komplex organel u invazních stádií - sporozoitů a merozoitů

třída: Gregarinidea - hromadinky

Gregarina blattarum - hromadinka švábí

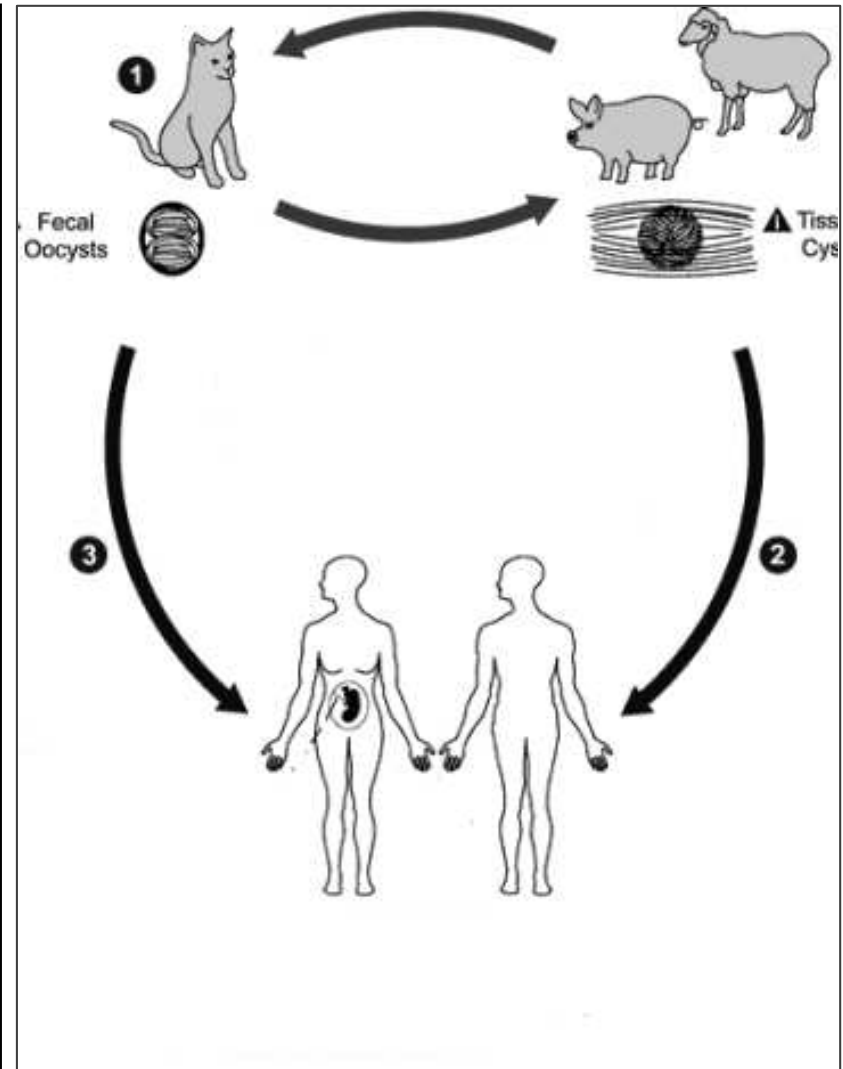
třída: Coccidea - kokcidie

nitrobuněční paraziti,
mono nebo heteroxenní

Eimeria stiedae - kokcidie jaterní jaterní
kokcidióza zajíců a králíků
- invazní stádia napadají
buňky epitelu žlučových
kanálků v játrech

Toxoplasma gondii - kokcidie kočičí

v pohlavní fázi je v
kočkovitých šelmách ⇒
oocysty ⇒ teplokrevný
obratlovec i člověk
onemocnění očí, mozku,
kongenitální přenos

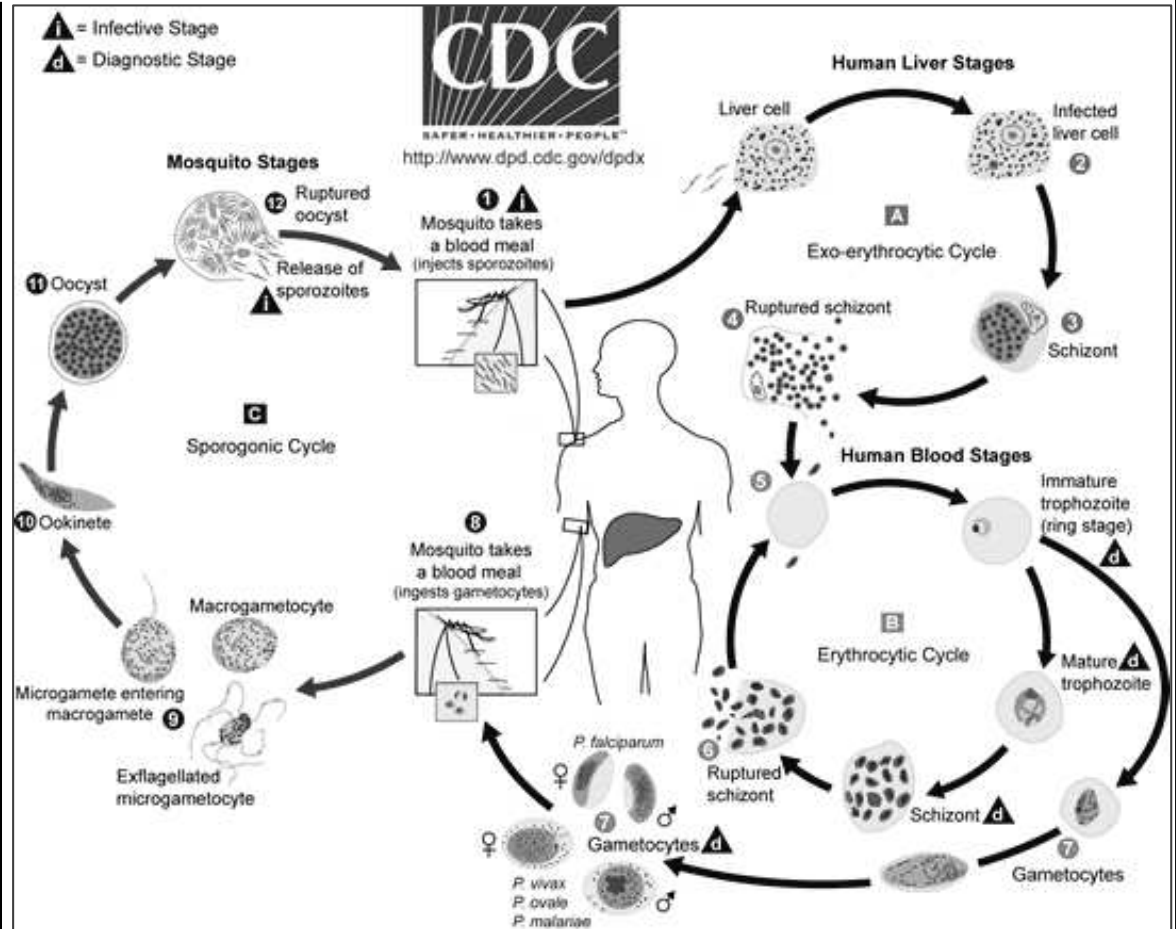

**třída: Hematozoa -
krvinkovky**

onemocnění: malárie, přenos:
komáři rodu *Anopheles*, člověk
mezihostitel, hostitel komár

rozmnožování:

- ⇒ inokulace sporozoity
- ⇒ napadají jaterní parenchym
člověka (schizogonie) - probíhá
exoerytrocytální fáze, vznikají
meronti a v nich několik tisíc
merozoitů
- ⇒ napadají červené krvinky, probíhá
erytrocytální fáze a malarický
záchvat
- ⇒ s rozpadem krvinek se merozoiti
mění na makro a mikro gamety
- ⇒ nasaje je komár a v něm vzniká
zygota
- ⇒ aktivní ookinet
- ⇒ ze střeva do slinných žláz a opět
inokulace

Plasmodium malarie - zimnička čtvrtodenní

Plasmodium vivax - zimnička třetidenní

Plasmodium falciparum - zimnička tropická

kmen: CILIOPHORA - nálevníci

- krátké brvy cilie, silnější cirry
- kontraktilní vakuoly (osmoregulace)
- jaderný dualismus - makronucleus a mikronucleus
- zvláštní gamontogamie - konjugace
- počet trávicích vakuol kolem cytostomu - určovací znak
- kortex - alveoly - váčky s bílkovinami a polysacharidy

trichocysty

kinetodesmální fibrily

mikrotubuly

třída: Kinetofragminophorea - stejnobrví

brvy kolem cytostomu málo odlišné od
statních

nejsou cirry a membranely

řád: Prostomatida cytostom na přídí buňky, draví
a saprofágní

Coleps - pancířík, *Prorodon*, *Holophrya*

řád: Entodiniomorphida - bachořci

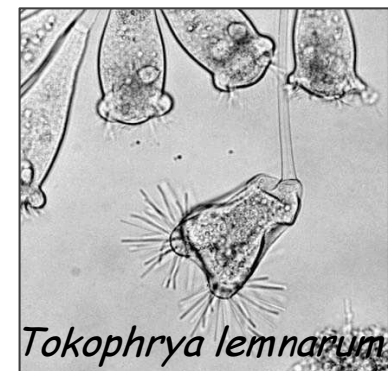
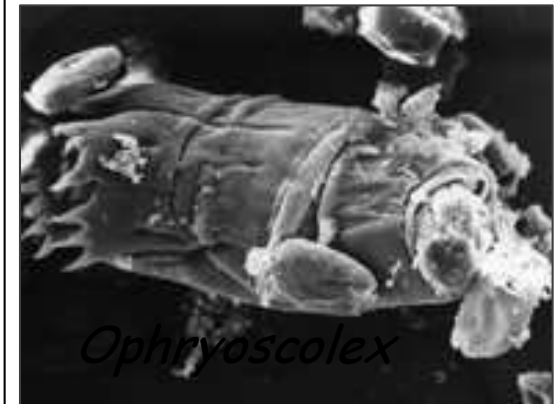
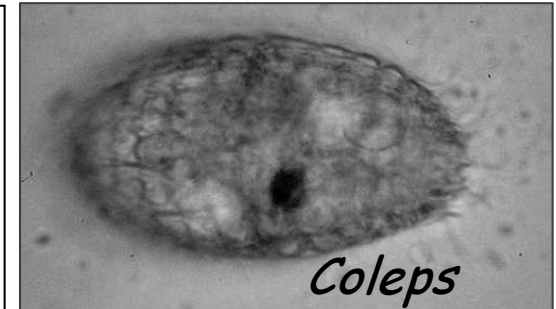
bachoroví komenzálové u přežvýkavců,
skeletové destičky na povrchu

Ophryoscolex, *Isotricha*, *Ophisthotrichum*

řád: Suctorida - rounatky

přisedlí na stopce, savé trubičky s
haplocystami

Podophrya fixa, *Acineta*, *Tokophrya
lemnarum*

třída: Oligohymenophorea –
chudoblanní

brvy u cytostomu se výrazně
liší od somatických
málo membranel

řád: Hymenostomatida

okolo cytostomu
membranely (od toho název)
Paramecium caudatum -
trepka velká

řád: Peritrichida - kruhobrví

membranely málo vytvořeny
brvy u cytostomu odlišné od
somatických

Vorticella - vířenka,

Carchesium - keřenka

Opercularia - větvenka

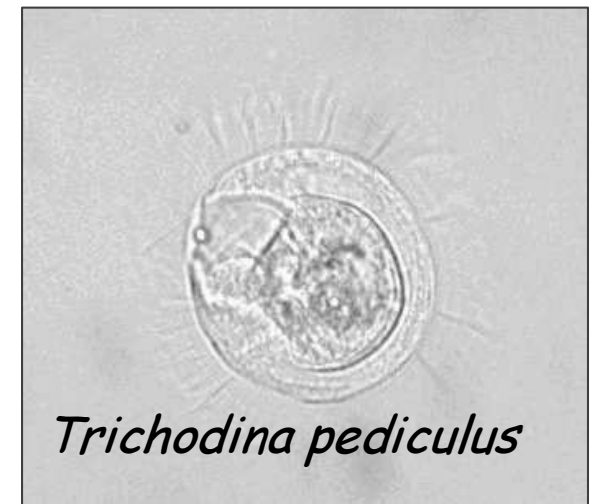
Epistylis - plísenka

Trichodina pediculus -
brousilka nezmaří

*Paramecium
caudatum*

Carchesium

Trichodina pediculus

třída: Polyhymenophorea -
mnohoblanní
k cytostomu směřuje pravotočivá spirála
membranel

řád: Heterotrichida - různobrví
krátké cilie na povrchu
dlouhé spojené v membranely u
cytostomu
Stentor polymorphus - mrskavka zelená
Stentor coeruleus - mrskavka modrá
Blepharisma persicinum
Spirostomum ambiguum - plazivenka

řád: Hypotrichida - spodobrví
na spodní straně cirri - pohyb po
podkladu
Stylonychia - slávinka,
Oxytricha - paslávinka,
Euplotes - lezounek

